

UZASADNIENIE

do Zarządzenia Nr 6.2024

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu

z dnia 23 maja 2024 r.

w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody

„Puszcza Śnieżnej Białki”

W myśl art. 22 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688, 1890) dla rezerwatu przyrody, do czasu sporządzenia planu ochrony, sprawujący nadzór sporządza zadania ochronne, w których opisuje istniejące zagrożenia oraz wskazuje sposoby ich eliminacji lub ograniczania.

Zgodnie z *Zarządzeniem Nr 9 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 7 maja 2012 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki”* (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2012 r. poz. 1693) celem ochrony rezerwatu przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki” jest zachowanie fragmentu naturalnego lasu liściastego w reglu dolnym Sudetów Wschodnich (o charakterze puszczańskim). Przedmiotowy rezerwat położony jest na znacznej wysokości nad poziomem morza, w związku z tym drzewostan występujący na jego obszarze jest głównie litą świerczyną lub charakteryzuje się dominującym udziałem świerka w składzie gatunkowym.

W chwili obecnej rezerwat przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki” nie posiada planu ochrony, ani też aktualnych zadań ochronnych - *Zarządzenie nr 42.2017 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 13 września 2017 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Jaskinia Niedźwiedzia”*, wygasło dnia 13 września 2022 r. (zadania zawierały zalecenia dotyczące wykonywania cięć sanitarnych świerków opanowanych przez kambiofagi, pielęgnacji młodego pokolenia drzewostanu i wykaszanie łąk).

Świerczyny, wraz z dobrze zachowanymi partiami lasu liściastego (głównie buczyny), tworzą mozaikowy układu przestrzenny o wysokiej różnorodności gatunkowej. W runie obserwowane są chronione gatunki roślin wyższych, np. cenne pod względem przyrodniczym widłaki (m. in. widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum* L.). W rezerwacie występują również bogate florystycznie polany śródleśne (oddziały o numerach: 361-d, 361-g, 361-i, 361-l Leśnictwa Bielice Górne), z takimi gatunkami górskimi jak: szczaw górski *Rumex arifolius*, szczaw alpejski *Rumex alpinus*, fiołek dwukwiatowy *Viola biflora*, fiołek sudecki *Viola lutea* spp. *sudetica* i trędownik omszony *Scrophularia scopoli*.

Jak wynika z danych znajdujących się w posiadaniu tut. organu, tj. materiałów do projektu planu ochrony dla ww. obszaru Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016) w granicach rezerwatu przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki” stwierdzono występowania siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin, wymienionych w *rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 września 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016)* (Dz. U. poz. 2260) i stanowiących przedmiot ochrony

ww. obszaru Natura 2000, tj.: 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*), 9410 Górskie bory świerkowe (*Piceion abietis*, część - zbiorowiska górskie) oraz 1386 bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis* (oddziały o numerach 361-a, 361-b, 361-d, 361-h i w północnej części wydzielenia 361-k - Leśnictwa Bielice Górne).

W związku z gradacją owadów kambiofagicznych w świerczynach ww. rezerwatu, zarządca jego terenu - tj. Nadleśnictwo Łądek Zdrój - zgłosiło potrzebę przeprowadzenia działań mających na celu eliminację drzew zasiedlonych przez korniki.

Wydzielanie się posuszu czynnego, wykraczające poza skalę naturalnej dynamiki ekosystemów, może powodować zaburzenie przebiegu naturalnych procesów i utrudniać zachowanie celu ochrony przedmiotowego rezerwatu przyrody. Natomiast wydłużenie rozpadu drzewostanów świerkowych opanowanych przez owady, poprzez przeprowadzenie cięć sanitarnych, wpłynie korzystnie na proces odnawiania się lasu i zachowanie jego trwałości.

W związku z powyższym, poprzez niniejsze zadania ochronne, dopuszczono ręczną zrywkę i wywóz drewna poza granice rezerwatu - w przypadku drzew zlokalizowanych w bliskiej odległości od ścieżek leśnych oraz w przypadku występowania większego gniazda komikowego. Nakazano przy tym, by do naturalnego rozkładu zostało pozostawione co najmniej 40% drzew (po ich uprzednim okorowaniu uniemożliwiającemu rozród owadów) - proces długoletniej mineralizacji drewna może stworzyć dogodne warunki do zasiedlenia go przez mikroflorę i faunę (czemu sprzyjać będzie wykonanie nacięć w pniach), podnosząc w ten sposób różnorodność biologiczną rezerwatu. Dodatkowo dopuszczono pozostawienie gałęzi ściętych drzew poukładanych w stosy, zlokalizowane pod częściową osłoną drzewostanu, co winno ograniczyć występowanie kambioksylofagów na pozostającej po wycince drobnicy.

Należy nadmienić, że od 2010 r. dla ww. rezerwatu obowiązywały zadania ochronne w zakresie usuwania drzew świerkowych zasiedlonych przez korniki. Ilość posuszu czynnego (podana w m³), planowana do usunięcia w rezerwacie w latach 2024 - 2028, została oszacowana przez Nadleśnictwo Łądek Zdrój na podstawie wcześniejszych doświadczeń oraz aktualnego rozpoznania terenowego.

W związku z powyższym, po analizie rozmiaru przeprowadzonych cięć sanitarnych świerków opanowanych przez kambiofagi w ubiegłych latach, tutaj organ uznał za zasadne, aby ponownie ustanowić zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki” i umożliwić w latach 2024 - 2028 (w okresie zimowym, najlepiej przy wykorzystaniu pokrywy śnieżnej), wycinkę świerków z posuszem czynnym (do 20 m³/rok) oraz dopuścić ich usuwanie w zwiększonym limicie: wyłącznie w uzasadnionych przypadkach (np. interwencyjnie w przypadku silnej gradacji owadów), na podstawie wyników monitoringu drzewostanu, po ustaleniu lokalizacji i zakresu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

Mając na względzie cenną roślinność runa leśnego, wskazano aby zrywka drewna była realizowana zimą, najlepiej przy wykorzystaniu pokrywy śnieżnej oraz dbając, by szlaki zrywkowe przebiegały z dala od stanowisk widłaków - np. widłaka jałowcowatego *Lycopodium annotinum* - które są bardzo wrażliwe na uszkodzenia mechaniczne (ochrona widłaków jest szczególnie istotna

z uwagi na fakt, iż charakteryzują się one bardzo długim cyklem rozwojowym, mogącym trwać nawet 20 lat), a także stanowisk bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis*. W powyższym celu należy rozpoznać w terenie stanowiska ww. roślin chronionych, co uchroni je przed zniszczeniem, gdy będą niewidoczne pod śniegiem. Na stanowiskach widłaków i bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis* nie należy również lokalizować okorowanych kłód drzew. Przeprowadzenie tych prac zimą zapobiegnie dodatkowo niszczeniu gleby.

Dla ochrony siedlisk mchu bezlistu okrywowego *Buxbaumia viridis* wyłączone z zabiegów ochronnych strefę w odległości do 50 metrów wzdłuż cieku Jedlnik i jego okresowych dopływów w wydzieleniach 13-23-1-07-361 -a, 13-23-1-07-361 -b, 13-23-1-07-361 -d, 13-23-1-07-361 -h oraz w północnej części wydzielenia 13-23-1-07-361 -k Leśnictwa Bielice Górne.

Z uwagi na występujące w oddziale nr 364-f tereny źródliskowe, nakazano by prace związane z usuwaniem drzew zasiedlonych przez kambiofagi prowadzić wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, w sposób nie pogarszających stosunków wodnych oraz warunków wilgotnościowych w otoczeniu potoków, źródeł i rozlewisk. Powyższe ma również znaczenie dla zlokalizowanych w sąsiedztwie rezerwatu przyrody siedlisk gatunku biegacz urozmaicony *Carabus variolosus*.

Biegacz urozmaicony jest gatunkiem stanowiącym przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016) - w granicach którego położony jest rezerwat przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki”, objętym ochroną ścisłą na mocy załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2380), ujętym w pozycji nr 542.

Zaleca się stałe rozpoznanie gradacji kambiofagów oraz kierunków jej postępowania na terenie rezerwatu, a także monitorowanie ww. zagrożeń. Obserwacja drzewostanu umożliwi efektywne planowanie i podejmowanie działań związanych z interwencyjnym usuwaniem zasiedlonych drzew - na podstawie jej wyników dopuszcza się wycinkę świerków w zakresie większym niż ujęty w ww. zadaniach ochronnych, jednakże wyłącznie w uzasadnionym przypadku, po ustaleniu lokalizacji i zakresu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu.

W miejscach powstałych ubytków po ściętych drzewach zaleca się promocję występujących naturalnie odnowień, z preferowaniem gatunków liściastych.

Odmiennym rodzajem ochrony czynnej w rezerwacie przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki” jest użytkowanie kośne górskich polan śródleśnych - tj. łąk wilgotnych ze związku *Calthion* zlokalizowanych w oddziałach o numerach: 361-d, 361-g, 361-i, 361-l Leśnictwa Bielice Górne - których różnorodność biologiczna zmniejsza się na skutek wkraczania ekspansywnych gatunków m. in. śmiałka darniowego *Deschampsia caespitosa*.

Koszenie winno odbywać się ręcznie lub lekkim sprzętem mechanicznym, raz w roku lub ewentualnie co dwa lata po połowie łąki (według potrzeb, w miesiącach: sierpień - październik). Wskazany termin i sposób koszenia umożliwi przedstawicielom flory osiągnięcie krytycznych faz cyklu rozwojowego (tzn. rozkwitu i wydania nasion), dzięki czemu wykoszona łąka zachowa różnorodność. W ten sposób pula genowa zostanie utrzymana poprzez zapewnienie rezerwuaru

nasion. Nałożony obowiązek usunięcia pozyskanej biomasy poza teren rezerwatu (w terminie 14 dni od wykonania prac), wynika z faktu, iż nagromadzenie nekromasy spowoduje wzrost wilgotności i zakwaszenia gleby, co będzie sprzyjało wkraczaniu niepożądanych gatunków roślin. Koszenie od środka do zewnątrz ma na celu umożliwienie kręgowcom swobodną ucieczkę z wykaszanych łąk.

Przedmiotowe zadania ochronne obejmują również wykaszanie łąki stanowiącej siedlisko przyrodnicze 6520 Górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie *Polygono Trisetion* - zlokalizowanej w oddziale nr 364-d Leśnictwa Bielice Górne - wpływającej korzystnie na różnorodność biologiczną rezerwatu przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki”.

Poza zaleceniami dotyczącymi usunięcia biomasy poza teren rezerwatu oraz sposobu koszenia (od środka łąki do zewnątrz, ręcznie lub ewentualnie lekkim sprzętem mechanicznym), wskazano, by działania te były wykonywane maksymalnie dwa razy w roku - pierwszy pokos nie wcześniej niż w pierwszej połowie czerwca, drugi pokos we wrześniu (przy czym należy pozostawić 5-10% powierzchni nieskoszonej, co roku innej). Powyższy sposób koszenia umożliwi rozsianie się nasion większości roślin typowych dla ww. siedliska przyrodniczego.

Celem umożliwienia tut. Dyrekcji sprawowania nadzoru nad rezerwatem nakazano, aby w każdym roku obowiązywania niniejszych zadań ochronnych przedłożyć tut. Dyrekcji sprawozdanie z zakresu przeprowadzonych działań.

Zalecenia wynikające z niniejszych zadań ochronnych są spójne z planem zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika (PLH020016) - w granicach którego położony jest rezerwat przyrody „Puszcza Śnieżnej Białki” - ustanowionym *Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 24 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Góry Białskie i Grupa Śnieżnika PLH020016 (Dz. Urz. Woj. Doln. z 2014 r. poz. 5459)*.

Regionalny Dyrektor
Ochrony Środowiska we Wrocławiu

Katarzyna Łapińska

*/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/*